

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/49/2018
Identifikačné číslo spisu: 1016200048
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1016200048.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci sťažovateľky (predtým žalobkyne): L. L. N., bytom Ž. X, P., zastúpená advokátkou: JUDr. Soňa Tóthová, so sídlom Šafárikovo nám. č. 2, Bratislava, proti sťažovateľovi (predtým žalovanému): Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/7834-0003 Sv zo dňa 14.09.2015, o kasačnej sťažnosti žalovaného a o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 5S/5/2016-47 zo dňa 04.07.2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 5S/5/2016-47 zo dňa 04.07.2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd rozsudkom, č. k. 5S/5/2016-47 zo dňa 04.07.2017, zrušil rozhodnutie žalovaného, č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/7834-0003 Sv zo dňa 14.09.2015, ktorým zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové rozhodnutie MA1/OHN_NVAŠSD/SOC/2015/1246-0069 zo dňa 15.07.2015, ktorým podľa § 25 ods. 2 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hmotnej núdzi“ alebo „zákon č. 417/2013 Z. z.“) a zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o životnom minime“), zvýšil žalobkyni pomoc v hmotnej núdzi na sumu 100,50 eur mesačne od 01.12.2014. Z uvedeného rozhodnutia zároveň vyplýva, že žalobkyňa nespĺňa podmienky na priznanie príspevku na bývanie a člen domácnosti, syn J. N., nespĺňa podmienky nároku na žiadny z ochranných príspevkov.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na pripojený administratívny spis žalovaného, z ktorého zistil, že tento obsahuje viacero žiadostí žalobkyne o príspevky v hmotnej núdzi. Zistil, že žalobkyňa podaním doručeným dňa 23.12.2014 žiadala prvostupňový orgán verejnej správy o dodatočné doplatenie príspevku na bývanie a ochranných príspevkov pre ZŤP svojho syna. Žalobkyňa má status nájomníka bytu s dlhodobým trvalým pobytom, uhrádza náklady spojené s bývaním súvisiacim s užívaním celého

bytu na základe uzavretej zmluvy. Mesačne uhrádza svojej matke 100 eur a táto čestným prehlásením potvrdila, že nemá nedoplatky. Žiadala o dodatočné doplatenie ochranných príspevkov, ktoré patria jej a jej synovi, 2 x 63,07 eur za každého člena domácnosti, mesačne.

3. Podľa názoru správneho súdu, žalovaný nesprávne posúdil žiadosť žalobkyne o príspevok na bývanie, keď neakceptoval nájomnú zmluvu uzavretú s prenajímateľkou, L. L., ktorá je vlastníčkou bytu, a ktorá v tomto naďalej býva spolu s účastníčkou konania. Orgány verejnej správy nepostupovali v súlade so zákonom, keď nepriznali žalobkyni príspevok na bývanie s poukazom na § 687 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zákonodarca v ustanovení § 13 ods. 3 písm. a/ zákona č. 599/2003 Z. z. a v § 14 ods. 3 písm. a/ zákona č. 417/2013 Z. z. priznáva nárok na príspevok občanovi v hmotnej núdzi za splnenia podmienky, že je nájomcom bytu a predloží o tom doklad. Bolo povinnosťou orgánov verejnej správy postupovať v súlade s uvedenými ustanoveniami, pretože žalobkyňa predložila zmluvu o nájme bytu zo dňa 05.01.2006 ako aj zmluvu č. 1/2006 o uhrádzaní nákladov spojených s bývaním zo dňa 05.01.2006.

4. Súd sa nestotožnil s rozhodnutím žalovaného, že člen domácnosti, J. N., nemá nárok na ochranný príspevok, pretože nespĺňa ani jednu z podmienok uvedenú v ustanovení § 11 ods. 2 písm. a/ - c/ zákona o hmotnej núdzi. Poukázal na ustanovenie § 9 ods. 3 písm. d/ a § 13 ods. 1 citovaného zákona, v ktorých sú stanovené podmienky na priznanie príspevku na nezaopatrené dieťa, ktorý je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré si riadne plní školskú dochádzku. Z administratívneho spisu je zrejmé, že prvostupňový orgán verejnej správy vykonal šetrenie, či maloletý J. N. si riadne plní povinnú školskú dochádzku a príslušné potvrdenia a vyjadrenie riaditeľky školy preukazujú návštevu Základnej školy v Marianke.

5. Na tvrdenie žalovaného, že sa v spisovej dokumentácii nachádza len komplexný posudok Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, odboru peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a posudkových činností zo dňa 25.10.2012, ktorý bol úradu doručený až v mesiaci december 2014 súd uviedol, že úrad nepostupoval podľa § 28 ods. 3 zákona o hmotnej núdzi, podľa ktorého úrad od žiadateľa o pomoc v hmotnej núdzi, osobitný príspevok alebo príjemcu, nežiada preukazovanie osobných údajov podľa § 31, ktoré sú úradu známe z výkonu inej činnosti, alebo ktoré môže získať z dostupného informačného systému verejnej správy a ani podľa § 32 Správneho poriadku

6. Na základe uvedených dôvodov napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. c/ a e/ SSP, vec mu vrátil na ďalšie konanie a žalobkyni priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

7. Voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal žalovaný dňa 28.09.2017 kasačnú sťažnosť z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. g/ a i/, (podľa textu kasačnej sťažnosti malo byť správne uvedené „h“) SSP.

8. Podľa jeho názoru, správny súd vec nesprávne právne posúdil, pretože podľa § 13 ods. 3 písm. a/ zákona č. 599/2003 Z. z. a § 14 ods. 3 písm. a/ a b/ zákona o hmotnej núdzi, vzniká občanovi v hmotnej núdzi nárok na príspevok na bývanie za podmienok, podľa ktorých musí byť buď vlastníkom bytu alebo rodinného domu, alebo nájomcom bytu alebo rodinného domu, alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie, ktorý domácnosť užíva na bývanie. Žalobkyňa nie je žiadnou z uvedených osôb. Žalobkyňa mala uzavretú nájomnú zmluvu k bytu so svojou matkou, ktorá je vlastníčkou bytu a v tomto spolu so žalobkyňou býva. V rozpore s nájomnou zmluvou nebol žalobkyni odovzdaný byt do užívania v celosti. Poukazaním na Občiansky zákonník dôvodil, že v danom prípade prenajímateľ neodovzdal nájomcovi byt v stave spôsobilom na riadne užívanie a nezabezpečil plný a nerušený výkon práv spojených s užívaním bytu, keďže prenajímateľ tento užíva spolu s nájomcom. Nie je teda postačujúce pre priznanie daného príspevku len to, že žalobkyňa predložila zmluvu nájme a zmluvu o úhrade nákladov. V tejto súvislosti poukázal na právny názor vyjadrený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Sžso/13/2014 zo dňa 30.09.2015, z odôvodnenia ktorého vyplýva, že nárok na príspevok na bývanie musí žiadateľ preukázať pri splnení podmienky zmluvy o nájme celého bytu a súčasne preukázať, že náklady s týmto nájmom aj uhrádza. Bývanie s vlastníkami,

prípadne nájomcami bytu, podľa názoru súdu, nenaplnia požiadavky vlastného nájmu bytu alebo vlastníctva bytu na účely § 13 ods. 3 písm. a/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Bývanie v byte rodičov nemožno stotožňovať s užívaním obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie podľa § 717 Občianskeho zákonníka a nie je ani spoločným nájomom bytu podľa § 700 Občianskeho zákonníka.

9. Podľa sťažovateľa, ochranný príspevok je určený na iný účel ako príspevok na nezaopatrené dieťa a jeho adresátom nemôže byť nezaopatrené dieťa. Ochranný príspevok je určený na zabezpečenie osobných výdavkov člena domácnosti, ktorý nemá možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou. Príspevok na nezaopatrené dieťa je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré riadne plní povinnú školskú dochádzku. V rámci ochrannej funkcie zákon o pomoci v hmotnej núdzi v § 11 ods. 2 písm. a/ - c/ presne vymedzuje situácie, pri ktorých fyzickej osobe vzniká nárok na ochranný príspevok, ktorý sa poskytuje na troch úrovniach. Príspevok na nezaopatrené dieťa bol žalobkyni poskytnutý od 01.01.2014, od účinnosti zákona č. 417/2013 Z. z., ktorým bolo jeho poskytovanie v zákone upravené.

10. Sťažovateľ nesúhlasí s právnym názorom správneho súdu, že nepostupoval podľa § 28 ods. 3, § 31 zákona o hmotnej núdzi, pretože k informácii o vydaní komplexného posudku nie je možné zistiť z informačného systému úradu vzhľadom na to, že žalobkyni sa neposkytuje príspevok na opatrovanie. Z komplexného posudku je možné zistiť len to, že dieťa je odkázané na opatrovanie ale nie, či sa žalobkyňa osobne, každodenne, riadne stará o dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím a je odkázané na opatrovanie.

11. Podľa názoru sťažovateľa, sa správny súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, a to od stanoviska NSSR zverejneného v zbierke jeho stanovísk a rozhodnutí č. 122, podľa ktorého sa rozhodnutie nezrušuje preto, aby sa zopakoval proces a odstránili formálne vady, ktoré nemôžu privodiť vecne iné či výhodnejšie postavenie pre účastníka, ak žalobkyňa nevyvrátila hodnoverným spôsobom skutočnosti a skutkový stav, ktorý bol zistený správnymi orgánmi.

12. Sťažovateľ žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave tak, že návrh zamietne a žalobkyni neprizná náhradu trov konania, prípadne rozsudok zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie s tým, že žalobkyni neprizná náhradu trov konania.

13. Podaním doručeným správne mu súdu dňa 11.10.2017 sťažovateľka žiadala opravu a doplnenie rozsudku krajského súdu s tým, že je potrebné, aby bol nárok na dávku v hmotnej núdzi posudzovaný už od roku 2006, kedy spolu so synom spĺňali podmienky nároku na pomoc v hmotnej núdzi spolu s príspevkami, ktoré sa nežiadajú samostatne. Žiadala o doplnenie a odôvodnenia rozsudku krajského súdu s tým, že je potrebné skúmať ukrátenie práv žalobkyne od roku 2006 a vydať rozhodnutia o nároku na príspevky v hmotnej núdzi, o ktoré bola ukrátená.

14. V zákonom určenej lehote podala zároveň žalobkyňa kasačnú sťažnosť, v ktorej uviedla, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Pochybenie spočívalo v tom, že krajský súd nevymedzil čas, od ktorého má žalovaný úrad skúmať ukrátenie práv na priznanie pomoci v hmotnej núdzi a príslušných príspevkov z dôvodu, že sa cíti byť poškodená od roku 2006. Úrad by mal zjednať nápravu a spätne priznať nárok na pomoc v hmotnej núdzi spolu s príspevkom na bývanie a ochranným príspevkom na základe predložených dokladov od roku 2006.

15. Žalobkyňa - sťažovateľka podala vyjadrenie k obsahu kasačnej sťažnosti sťažovateľa - žalovaného, podaním doručeným súdu dňa 06.11.2017 a zároveň aj prostredníctvom svojej právnej zástupkyne zo dňa 24.11.2017. Uviedla, že jej vznikol nájom k bytu, o čom predložila nájomnú zmluvu, ktorou si zabezpečila istotu bývania a nebolo úlohou úradov spochybňovať platnosť nájomnej zmluvy. Príspevok na bývanie mal byť poskytnutý už od roku 2006, kedy boli splnené podmienky zákona, pretože sa jednalo o nájom bytu v celosti. Poukazovanie na iný rozsudok nemá, podľa názoru sťažovateľky, opodstatnenie, pretože každý súd rozhoduje nezávisle na základe skutkových okolností. Žalovaný bol o všetkých okolnostiach informovaný ústne aj telefonicky žalobkyňou už od roku 2006, a to najskôr v

Stupave, kde bolo detašované pracovisko Sociálneho úradu Malacky a potom v Malackách. Úrad rozhodol v septembri 2008 o ochrannom príspevku vo forme príspevku k rodičovskému, čo malo byť zohľadnené v rozhodnutí žalovaného. Ochranný príspevok bol priznaný na základe posudku o ZŤP dieťaťa, o ktorom vraj úrad nič nevedel. Priznanie ochranného príspevku od roku 2008 je dôkazom, že úrad vedel o ZŤP jej dieťaťa, a to na základe ústneho oznámenia. Od roku 2012 bola žalobkyni priznaná pomoc v hmotnej núdzi a úrad teda mal znalosť o jej situácii a vydaných rozhodnutiach. Žalobkyni je známe, že príspevok od povinnej školskej dochádzky nie je totožný s ochranným príspevkom a tento poberá od nástupu syna do 1. ročníka. Žalovaný opakuje svoje stanovisko a zavádza v neprospech žalobkyne, čím sa snaží prekryť nedostatky vo vlastnej činnosti. Svojím konaním žalovaný sťažuje život žalobkyne a popiera všetky skutočnosti existujúce od roku 2006 tvrdením, že nič nepreukázala, čo sa nezakladá na pravde.

16. Vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaného, podanom prostredníctvom právnej zástupkyne sťažovateľka uviedla, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave je správny, vydaný v súlade so zákonom, súd vec správne právne posúdil a neexistuje žiaden z dôvodov na jeho zrušenie. Interpretácia ustanovení zákona zo strany žalovaného je nesprávna, nelogická, arbitrárna, obchádzajúca účel celého zákona o pomoci v hmotnej núdzi, je rozporná so zásadami správneho konania. Poukázala na ustanovenie § 13 ods. 3 písm. a/ zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a § 14 ods. 3 písm. a/, b/ zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, účinného od 01.01.2014, v obsahu ktorých nie je žiaden odkaz na ustanovenie § 685 - 716 Občianskeho zákonníka, na ktoré odkázal žalovaný. Okolnosť, že matka žalobkyne býva spolu s ňou v byte, ktorý žalobkyni prenajala, netvorí prekážku jeho riadneho užívania a plného a nerušeného výkonu práv spojených s užívaním bytu. V konaní bolo preukázané, že žalobkyňa je osobou v hmotnej núdzi a že si splnila povinnosti uložené zákonom, keď predložila orgánu verejnej správy doklady preukazujúce, že je nájomcom bytu od 05.01.2006 a od tohto dátumu riadne uhrádza náklady spojené s bývaním. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa má zo zákona nárok na príspevok na bývanie od 05.01.2006 podľa zákona č. 599/2003 Z. z. do 31.12.2013, a od 01.01.2014 do 26.09.2016 podľa zákona č. 417/2003 Z. z.. Žalovaný nie je zo zákona oprávnený ani povinný skúmať plnenie predmetu nájomnej zmluvy a tento nepreukázal v konaní správnosť svojich právnych záverov, týkajúcich sa aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka, na ktoré poukázal. Žalobkyňa predložila zmluvu o nájme celého bytu a neexistuje žiaden dôkaz preukazujúci, že by vlastníčka prenajala a odovzdala žalobkyni do užívania iba časť bytu. Krajský súd preto vec správne právne posúdil.

17. Syn žalobkyne má ako nezaopatrené dieťa a navyše ako osoba ťažko zdravotne postihnutá zo zákona nárok na ochranný príspevok podľa § 11 ods. 1 v spojení s § 7 ods. 2 písm. c/ zákona o hmotnej núdzi a tiež nárok na príspevok na nezaopatrené dieťa podľa § 9 ods. 3 písm. b/ zákona č. 417/2013 Z. z.. Žalovaný sa riadne a náležite nezaoberal požiadavkou žalobkyne na doplatenie zákonného nároku na pomoc v hmotnej núdzi, zvýšenú o príslušné ochranné príspevky a neskúmal, či boli splnené podmienky nároku na dávku v hmotnej núdzi, zvýšenú o príspevok na bývanie a dva ochranné príspevky od požadovaného obdobia. Z tohto dôvodu je jeho rozhodnutie nezákonné a nepreskúmateľné, zároveň došlo z jeho strany k porušeniu § 3 ods. 1 až 4 Správneho poriadku. V tejto súvislosti poukázala na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku č. k. 1Sžso/57/2014, podľa ktorého je povinnosťou správneho orgánu zabezpečiť potrebné podklady pre rozhodnutie. Žalobkyňa má nárok na ochranný príspevok na seba aj svojho syna nielen od decembra 2014, kedy podala úradu list zo dňa 23.12.2014 ale od roku 2008, pretože týmto listom nežiadala o priznanie nových príspevkov, ale poukázala v ňom na to, že jej synovi aj jej bola neprávom odopieraná pomoc v hmotnej núdzi, na ktorú majú nárok a žiadala o doplatenie už vzniknutých príspevkov na bývanie od roku 2006 a ochranných príspevkov pre matku a dieťa od roku 2008. V žiadnom z predchádzajúcich rozhodnutí žalovaného sa neuvádzalo, že by žalobkyňa nepredložila požadované doklady, a že z tohto dôvodu nemohlo byť jej žiadosti vyhovené. O komplexnom posudku zo dňa 25.10.2012, v ktorom je odkaz na ťažko zdravotne postihnuté dieťa odkázané na opatrovanie, musel mať žalovaný vedomosť zo svojej činnosti. Ak žalobkyňa uvedený posudok nepredložila a žalovaný o ňom vedel, mal ju vyzvať na doplnenie podania. Žalovaného námietky v kasačnej sťažnosti sú irelevantné, účelové a nepodložené. Jeho kasačná sťažnosť v bode 2. je zmätočná a tendenčná, bez preukázania jedinej skutkovej alebo právnej skutočnosti, ktorá

by odôvodňovala dôvodnosť kasačnej sťažnosti, pričom tento bod nemožno považovať za dôvod kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. h/ SSP.

18. Na základe uvedených dôvodov žiadala sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného zamietol a priznal žalobkyni náhradu trov kasačného konania v plnom rozsahu.

19. Sťažovateľ - žalovaný, vo svojom vyjadrení zo dňa 26.02.2018 ku kasačnej sťažnosti podanej žalobkyňou uviedol, že žalobkyňa nie je subjektom oprávneným podať kasačnú sťažnosť, pretože túto môže podať len účastník konania alebo osoba zúčastnená na konaní, príp. prokurátor, ak bolo rozhodnuté v ich neprospech. Žalobkyňa vyčítala súdu, že nevymedzil vo svojom rozsudku čas, od ktorého má žalovaný vec opätovne prejednať a rozhodnúť. Podľa jeho názoru, táto námietka svojou podstatou nepredstavuje „nesprávne právne posúdenie vecí“ a táto lehota vyplýva priamo z osobitného zákona, a to § 49 ods. 1 a 2 Správneho poriadku. Príslušnému súdu neprináleží určovať orgánu verejnej správy lehotu na opätovné prejednanie a rozhodnutie veci, a preto túto námietku považuje za nedôvodnú. Na základe týchto dôvodov navrhol kasačnému súdu, aby kasačnú sťažnosť žalobkyne odmietol ako neprípustnú.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „kasačný súd“) ako súd príslušný podľa § 11 písm. g/ SSP, prejednal vec v rozsahu sťažnostných bodov bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk, podľa § 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP.

21. Najvyšší súd prejednal kasačnú sťažnosť žalobkyne a žalovaného podanú podľa § 440 písm. g/ a h), SSP, v zmysle ktorého kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

22. Podľa čl. 39 ods. 2 a 3 Ústavy SR každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok. Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.

23. Podľa § 1 zákona č. 417/2013 Z. z., tento zákon upravuje právne vzťahy pri posudzovaní hmotnej núdze občana a poskytovaní dávky v hmotnej núdzi (ďalej len „dávka“) a príspevkov k dávke (ďalej len „príspevok“), ktorých cieľom je spolu s jeho príjmami zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť v hmotnej núdzi s príspevom aktívnej účasti občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú. Základné životné podmienky na účely tohto zákona sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie.

24. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., hmotná núdza je stav, keď príjem členov domácnosti podľa tohto zákona nedosahuje sumy životného minima ustanovené osobitným predpisom a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu prácou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem.

25. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., domácnosť na účely tohto zákona tvoria spoločne posudzované fyzické osoby (ďalej len „člen domácnosti“), ktorými sú:

a/ jednotlivec,

b/ manžel a manželka,

c/ manžel, manželka a nezaopatrené deti 4) žijúce s nimi v domácnosti,

d/ rodičia a nezaopatrené deti žijúce s nimi v domácnosti,

e/ rodičia a deti do 25 rokov veku, ktoré nemajú príjem alebo majú príjem nižší ako mesačná minimálna mzda 5) a žijú s rodičmi v domácnosti,

f/ rodičia a deti nad 25 rokov veku žijúce s nimi v domácnosti, ktoré sa pripravujú na budúce povolanie

dennou formou štúdia,

g/ fyzické osoby podľa písmen b/ až f/, ak sa im poskytuje pomoc v krízovej životnej situácii a bývanie podľa osobitného predpisu, 6)

h/ plnoleté fyzické osoby podľa písmen b/ až f/, ak sa im poskytuje starostlivosť v resocializačnom stredisku pobytovou formou. 7)

26. Podľa § 7 ods. 1 a 2 zákona č. 417/2013 Z. z., hmotná núdza sa zisťuje posúdením príjmu, majetku a možnosti uplatnenia nárokov členov domácnosti.

Možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou sa neskúma, ak ide o fyzickú osobu, ktorá:

a/ dosiahla vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,

b/ je invalidná z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %,

c/ je nezaopatrené dieťa,

d/ je osamelý rodič, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do 31 týždňov veku dieťaťa,

e/ sa osobne, každodenne a riadne stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanú na opatrovanie,

f/ sa zúčastňuje na resocializačných programoch v resocializačnom stredisku pobytovou formou, v rámci ktorých si nemôže zabezpečiť príjem vlastnou prácou,

g/ si zvyšuje kvalifikáciu formou denného štúdia a nie je nezaopatrené dieťa,

h/ má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa na účely tohto zákona považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, pre ktoré je fyzická osoba uznaná ošetrojúcim lekárom za dočasne práceneschopného na viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní.

27. Podľa § 9 ods. 1 a 3 zákona č. 417/2013 Z. z., nárok na pomoc v hmotnej núdzi vzniká fyzickej osobe v hmotnej núdzi, ak spĺňa podmienky ustanovené v § 10 až 14 a úhrn súm uvedených v § 10 ods. 2 a 3, § 11 ods. 2, § 12 ods. 2, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 2 je vyšší ako úhrn súm príjmu podľa § 4. Nárok na pomoc v hmotnej núdzi vzniká najskôr v kalendárnom mesiaci, v ktorom sa tento nárok uplatnil.

Pomoc v hmotnej núdzi je:

a) dávka v hmotnej núdzi (ďalej len „dávka“),

b) ochranný príspevok,

c) aktivačný príspevok,

d) príspevok na nezaopatrené dieťa,

e) príspevok na bývanie.

28. Podľa § 10 ods. 1 a 2 písm. b/ zákona č. 417/2013 Z. z., dávka je určená na zabezpečenie základných životných podmienok.

Dávka je 117,20 eura mesačne, ak ide o jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi.

29. Podľa § 11 ods. 1 a 2 zákona č. 417/2013 Z. z., ochranný príspevok je určený na zabezpečenie osobných výdavkov člena domácnosti, ktorý nemá možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou.

Ochranný príspevok za každého člena domácnosti je:

a/ 63,07 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. a/, b/, d/ až f/,

b/ 34,69 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. h/,

c/ 13,50 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý je:

1. tehotná žena od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva, ktorá sa zúčastňuje pravidelne raz za mesiac na preventívnych prehliadkach u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo; za účasť na preventívnej prehliadke v príslušnom mesiaci sa považuje aj poskytovanie zdravotnej starostlivosti v ústavnej zdravotnej starostlivosti,

2. rodič dieťaťa, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do jedného roku veku dieťaťa.

30. Podľa § 13 ods. 1 až 4 zákona č. 417/2013 Z. z., príspevok na nezaopatrené dieťa je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré riadne plní povinnú školskú dochádzku.

Príspevok na každé nezaopatrené dieťa podľa odseku 1 je 17,20 eura mesačne.

Príspevok na nezaopatrené dieťa nepatrí, ak:

- a/ zákonný zástupca dieťaťa nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky dieťaťa a z toho dôvodu bol určený osobitný príjemca prídavku na dieťa,
- b/ bolo dieťaťu alebo jeho rodičovi uložené výchovné opatrenie a výchovné opatrenie neplní účel, na ktorý bolo uložené.

Príspevok na nezaopatrené dieťa sa poskytuje od začiatku školského roka v období školského vyučovania a školských prázdnin; príspevok na nezaopatrené dieťa sa poskytuje aj pri formách osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky, ak sa tieto osobitné spôsoby plnenia školskej dochádzky vykonávajú na území Slovenskej republiky ako povinná školská dochádzka.

31. Podľa § 14 ods. 1, 2, 3, 5 zákona č. 417/2013 Z. z., príspevok na bývanie je určený na čiastočnú úhradu nákladov spojených s bývaním.

Príspevok na bývanie je:

- a/ 55,80 eura mesačne, ak ide o domácnosť s jedným členom domácnosti,
- b/ 89,20 eura mesačne, ak ide o domácnosť s viacerými členmi domácnosti, alebo ak ide o nájom bytu viacerými nájomcami.

Príspevok na bývanie patrí, ak niektorý člen domácnosti je:

- a/ vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, vlastníkom alebo spoluvlastníkom rodinného domu, ktorý domácnosť užíva na bývanie,
- b/ nájomcom bytu, nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie, ktoré domácnosť užíva na bývanie.

Príspevok na bývanie patrí, ak domácnosť alebo člen domácnosti:

- a/ v byte podľa odseku 3 písm. a/ uhrádza náklady za služby spojené s bývaním a daň z nehnuteľnosti alebo v prípade, že má nedoplatky spojené s úhradou nákladov za služby spojené s bývaním, predloží dohodu o splátkach a potvrdenie o riadnom plnení splátkového kalendára,
- b/ v rodinnom dome podľa odseku 3 písm. a/ uhrádza daň z nehnuteľnosti a poplatky za komunálny odpad,
- c/ v byte, rodinnom dome alebo v obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie podľa odseku 3 písm. b/ uhrádza nájomné a náklady za služby spojené s bývaním, ak je to dohodnuté v nájomnej zmluve alebo v prípade, že má nedoplatky spojené s úhradou nákladov za služby spojené s bývaním, predloží dohodu o splátkach a potvrdenie o riadnom plnení splátkového kalendára,
- d/ platí úhradu za sociálnu službu v zariadení sociálnych služieb alebo úhradu za starostlivosť v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

32. Podľa § 18 ods. 5 zákona č. 417/2013 Z. z., pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok sa poskytujú najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom boli splnené podmienky nároku na poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku.

33. Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., v účinnom znení, nárok na pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok sa uplatňujú na úrade podaním písomnej žiadosti alebo podaním žiadosti elektronickými prostriedkami podpísanej zaručeným elektronickým podpisom.

34. Podľa § 20 zákona č. 417/2013 Z. z., nárok na poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku vzniká splnením podmienok pre vznik nároku a uplatnením nároku.

35. Podľa § 22 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní okrem § 18 ods. 3, § 33 ods. 2, § 60, § 62 až 68 všeobecného predpisu o správnom konaní, ak v odseku 3, § 19 ods. 1 a v § 28 ods. 2 písm. a/ nie je ustanovené inak.

36. Podľa § 28 ods. 1 a 3 zákona č. 417/2013 Z. z., žiadateľ o pomoc v hmotnej núdzi a žiadateľ o osobitný príspevok sú povinní:

a/ preukázať všetky skutočnosti rozhodujúce na vznik nároku na pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok,

b/ na výzvu úradu predložiť doklady potrebné na rozhodnutie o nároku na pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok,

c/ umožniť overenie skutočností potrebných na posúdenie nároku na pomoc v hmotnej núdzi v mieste svojho pobytu.

Úrad od žiadateľa o pomoc v hmotnej núdzi, žiadateľa o osobitný príspevok alebo príjemcu nežiada preukazovanie osobných údajov podľa § 31, ktoré:

a/ sú úradu známe z výkonu inej činnosti úradu,

b/ môže úrad získať z dostupného informačného systému verejnej správy.

37. Predmetom skúmania kasačného súdu bol rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 5S/5/2016-47 zo dňa 04.07.2017 v rozsahu kasačných sťažností. Sporným vo veci bolo posúdenie nároku žalobkyne na ochranné príspevky pre jej osobu a jej syna, J. N., ako i nárok na príspevok na bývanie, ktoré sú dávkami určenými na zabezpečenie základných životných podmienok osôb v hmotnej núdzi a obdobie vzniku nároku žalobkyne na predmetné dávky.

38. Z obsahu spisu žalovaného vyplýva, že žalobkyňa písomne, na príslušnom tlačive, podala dňa 29.02.2012 žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi. V časti I. žiadosti upresnila svoj nárok, keď uviedla, že žiada o dávku v hmotnej núdzi. O nárokoch žiadateľky po prvýkrát rozhodol orgán verejnej správy rozhodnutím č. A/212/3594/MEM/1 zo dňa 27.03.2012 tak, že jej bola priznaná preddávková dávka a príspevky v sume 119,10 € mesačne od 01.02.2012. Výška jednotlivých dávok v hmotnej núdzi, ochranných príspevkov pre žalobkyňu a ich zmena vyplýva z obsahu spisu. Nárok na dávku v hmotnej núdzi a ochranný príspevok bol priznaný v súlade s ust. § 10 ods. 1, 2 písm. b/, § 11 ods. 1 a 2 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi s tým, že žalobkyňi bol príslušný ochranný príspevok vyplácaný za jednotlivé obdobia preukázanej práceneschopnosti.

39. Zo zákonnej úpravy účinnej do 01.01.2014, a to konkrétne z ust. § 9 a § 25 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva, že podmienkou pre poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi je písomné uplatnenie si zákonných nárokov. Ak si občan v hmotnej núdzi neuplatní svoj zákonný nárok, ktorým si môže zabezpečiť základné životné podmienky, nepovažuje sa za občana v hmotnej núdzi.

40. Z predložených dokladov teda vyplýva, že žalobkyňa, si svoj zákonný nárok na dávku v hmotnej núdzi, ako jednu z foriem pomoci v hmotnej núdzi, uplatnila po prvýkrát zákonom určeným spôsobom, podaním doručeným dňa 29.02.2012. Uvedenej žiadosti bolo vyhovené a žiadateľke boli vyplácané dávky v hmotnej núdzi ako i ochranný príspevok v období preukázanej práceneschopnosti. Tvrdenie, že si nárok na pomoc v hmotnej núdzi uplatnila zákonom určeným spôsobom už v roku 2006, preukázané nebolo. Túto skutočnosť žalobkyňa nenamietala po vydaní prvého rozhodnutia vo veci zo dňa 27.03.2012.

41. Podaním, doručeným žalovanému dňa 23.12.2014, si žalobkyňa uplatnila nárok na ďalšie formy pomoci v hmotnej núdzi, a to nárok na príspevok na bývanie a osobitné príspevky pre seba a syna J. N. - ťažko zdravotne postihutej osoby, ktorému poskytuje celodennú starostlivosť. Jednotlivé dávky žiadala doplatiť od obdobia, od ktorého jej patrili. Obdobie neupresnila.

42. Z prvostupňového rozhodnutia č. MA1/OHN_NVAŠSD/SOC/2015/1246-0069 zo dňa 15.07.2015 vyplýva, že žalobkyni bola od 01.12.2014 priznaná pomoc v hmotnej núdzi v čiastke 100,50 € mesačne. Z odôvodnenia predmetného rozhodnutia vyplýva, že syn žalobkyne si riadne plní povinnú školskú dochádzku v Základnej škole v Marianke. Žalobkyňa býva v 3-izbovom byte na Ž. E. Č.. XXX/X F. P., spolu so synom a svojou matkou, L. L., ktorá je vlastníčkou bytu. Svoj nárok preukázala nájomnou zmluvou uzavretou medzi prenajímateľom, L. L. a žalobkyňou. Z dôvodu, že byt nebol prenajatý v celosti a žalobkyňa je len nájomkyňou časti bytu, ktorý neobýva v celosti, dospel prvostupňový orgán verejnej správy k názoru, že neboli splnené podmienky pre priznanie príspevku na bývanie. V dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia syna žalobkyne, J. N., ako to vyplýva z komplexného posudku zo dňa 25.10.2012, bol navrhnutý príspevok na jeho opatrovanie. Keďže J. N. nie je osobou definovanou v ust. § 7 ods. 2 písm. a/, b/, d/ až f/ zákona, nebola splnená podmienka na poskytnutie ochranného príspevku pre syna žalobkyne. Orgán verejnej správy pri výpočte výšky pomoci v hmotnej núdzi zohľadnil výšku invalidného dôchodku žalobkyne podľa § 15 ods. 1 zákona a priznal jej dávku v hmotnej núdzi (117, 20 €), ochranný príspevok (63,07 €) a príspevok na nezaopatrené dieťa plniace si povinnú školskú dochádzku (17,20 €) ako rozdiel medzi priznanými dávkami a príjmom podľa § 4, t. j. vo výške 100,50 €. Predmetná suma jej bola priznaná od 01.12.2012, teda počnúc mesiacom, v ktorom bol nárok uplatnený. Orgán verejnej správy prvého stupňa ako i sťažovateľ v odôvodnení svojich rozhodnutí zrozumiteľným spôsobom vysvetlili, na základe akých právnych úvah dospeli k záveru, že žalobkyni neprináleží nárok na príspevok na bývanie a ochranný príspevok na jej syna J. N..

43. Kasačný súd sa nestotožňuje s názorom krajského súdu, podľa ktorého bolo právne posúdenie nároku žalobkyne na príspevok na bývanie sťažovateľom nezákonné. Príspevok na bývanie, podľa § 14 ods. 5 zákona, patrí nájomcovi bytu, ak tento uhrádza nájomné a náklady za služby spojené s bývaním. Zo šetrenia vykonaného orgánom verejnej správy ako i z predložených dokladov vyplýva, že mesačné náklady spojené s užívaním bytu hradila vlastníčka bytu, p. L. L., a to v sume 180 € mesačne. Z prehlásení predložených žalobkyňou vyplýva, že žalobkyňa mala vlastníčke bytu uhrádzať mesačne sumu 100 €, a to 1 € titulom nájomného a 99 € titulom úhrady za služby spojené s užívaním predmetu nájmu. Uvedená suma nezodpovedá výdavkom spojeným s užívaním celého bytu. Z pripojených potvrdení Mesta Stupava, Stavebného bytového družstva občanov v Pezinku ako i výpisov z účtu L. L. vyplýva, že vlastníčka bytu a nie žalobkyňa, realizovala úhradu poplatkov za odvoz komunálneho odpadu, za seba, žalobkyňu a jej syna, nákladov spojených s užívaním bytu správcovi, mesačne v sume 180 €, úhrady za spotrebu energií a pod.. Podľa vyhlásenia L. L. zo dňa 18.12.2012 založeného v spise, matka žalobkyne nemá okrem starobného dôchodku žiaden iný príjem, a teda nepriznala príjmy od žalobkyne, uvedené v čl. III Zmluvy o nájme bytu, uzavretej dňa 05.01.2006. Z uvedených dôkazných prostriedkov teda vyplýva, že žalobkyňa nepreukázala uhrádzanie nájomného a všetkých nákladov za služby spojené s bývaním v predmetnom byte, a preto nesplnila jednu z podmienok pre priznanie príspevku na bývanie.

44. Kasačný súd v tejto súvislosti poukazuje na právny názor uvedený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Sžso/13/2014 zo dňa 30.09.2015, na ktorý poukázal v kasačnej sťažnosti sťažovateľ, podľa ktorého: „...pri uplatnení nároku na príspevok na bývanie, musí žiadateľ preukázať splnenie podmienky zmluvy o nájme (celého) bytu a súčasne preukázať, že náklady spojené s týmto nájmom aj uhrádza. Pokiaľ ide o obytnú miestnosť, musí ísť o obytnú miestnosť v zariadení určenom na bývanie - takým zariadením sa rozumejú napr. slobodárne, podnikové ubytovne, penzióny a podobne, nie byty. Bývanie s vlastníkom (vlastníkmi), prípadne s nájomcami bytu nenapĺňa požiadavky vlastného nájmu bytu alebo vlastníctva bytu žalobkyňou na účely § 13 ods. 3 písm. a/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi“, s ktorým sa stotožňuje.

45. V obdobnej právnej veci rozhodoval najvyšší súd aj v konaní č. 9Sžso/84/2016, ktorý v rozsudku zo dňa 31.01.2018 vyjadril právny názor: „Zákon taxatívne vymedzuje, kto má nárok na príspevok na bývanie. Ide o domácnosti, ktorých členovia vlastnia alebo sú spoluvlastníkmi bytu alebo rodinného domu užívaného touto domácnosťou na bývanie, majú v nájme byt, rodinný dom alebo miestnosť v zariadení určenom na trvalé bývanie, ktoré domácnosť užíva na bývanie, prípadne ak domácnosť býva v zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, v domove sociálnych služieb alebo v

špecializovanom zariadení, ak sa v nich poskytuje sociálna služba plnoletej fyzickej osobe celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, v zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku alebo býva v byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania“. Z predmetného rozsudku takisto vyplýva, že ak žiadateľ býva v byte spoločne s jeho vlastníkami, je zrejmé, že nebola uzavretá nájomná zmluva a naplnené podmienky vzniku nájmu, a to prenechanie bytu v celosti do užívania nájomcovi. V prípade ak je fyzická osoba nájomcom časti bytu svojich rodičov, táto skutočnosť je pre priznanie príspevku na bývanie irelevantná, keďže zákon priznáva nárok na príspevok len vlastníkom a nájomcom bytov alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie, nie však nájomcom časti bytu. Z uvedených dôvodov považuje kasačný súd právny názor žalovaného vo veci uplatneného nároku žalobkyne na príspevok na bývanie, za správny, v súlade s judikatúrou kasačného súdu.

46. Kasačný súd sa nestotožňuje ani s právnym názorom krajského súdu, uvedeným v bode 68/ jeho rozsudku. Krajský súd žiadnym spôsobom neodôvodnil svoje konštatovanie, že žalovaný rozhodol nesprávne, keď nepriznal členovi domácnosti, J. N. ochranný príspevok podľa § 11 ods. 2 písm. a/ až c/ zákona č. 417/2013 Z. z., pričom poukázal na znenie § 9 ods. 3 písm. b/ citovaného zákona, v ktorom je upravená pomoc v hmotnej núdzi formou príspevku pre nezaopatrené dieťa. Vzhľadom na okolnosť, že maloletému orgán verejnej správy priznal príspevok na nezaopatrené dieťa v sume 17,20 €, je predmetné konštatovanie krajského súdu zmätočné. Z rozsudku krajského súdu nevyplýva, akým spôsobom sa vysporiadal s otázkou vzniku nároku sťažovateľky (predtým žalobkyne) na požadovanú pomoc v hmotnej núdzi tak ako to žiadala vo svojej žalobe, čím sa stalo jeho rozhodnutie v časti žalobných dôvodov nepreskúmateľným.

47. Na základe uvedených dôvodov dospel kasačný súd k názoru, že kasačná sťažnosť je dôvodná, a preto rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 5S/5/2016-47 zo dňa 04.07.2017 podľa § 462 ods. 1 SSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

48. Krajský súd v Bratislave v ďalšom konaní rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania podľa § 467 ods. 3 SSP.

49. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.